

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΜΕΛΗΘΕΙΣΑ ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Α'.

Νομίζω, και υποθέτω ουχι έσφαλμένως, ότι εν τῷ προγράμματι τῆς «Εθνικῆς Ἀγωγῆς» περιλαμβάνεται αναποσπάτως πᾶν θέμα ἀφορῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Λαὸς οἰκονομικῶς προαγόμενος εἶνε δεκτικώτερος ὑγιоῦς παιδαγωγίας, τὰ τέκνα δὲ τοῦ ἀστοῦ ἢ τοῦ χωρικοῦ τοῦ μὴ κατατρυχημένου ὑπὸ δυσθεραπείων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν, τοῦ ὁποῖου ὁ βίος δὲν εἶνε διηνεκῆς πάλῃ, καὶ πάλῃ ουχι πάντοτε νικηφόρος, περὶ τοῦ ἐπιουσίου, δὲν ἀποστεροῦνται τοῦ σχολείου, ἀπονώτερον δὲ καὶ ἀσφαλέστερον θὰ διέλθουν τὰς τάξεις τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπαραίτητου εἰς πάντα τὰ ἐπαγγέλματα.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἠθικὴ μόρφωσις λαοῦ οἰκονομικῶς εὐεκτοῦντος, ἰδίᾳ μεταξὺ τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν, εἶνε εὐχερεστέρα καὶ ἀσφαλεστέρα. Εἶνε δύσκολον μεταξὺ πληθυσμῶν, τοὺς ὁποῖους κατατρυχεῖ ἡ πενία, νὰ ἀναζητήσῃ τις λαὸν ὑγιоῦς μορφώσεως καὶ ὑγιῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. Ὅσον καὶ ἂν εἶνε τοῦτο λυπηρόν, εἶνε ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθές.

Τοὺς ὑγιέστερον δὲ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως μορφωμένους ἀγροτικούς πληθυσμοὺς δεόν νὰ ἀναζητήσῃ τις μεταξὺ τῶν Ὀλλανδῶν, τῶν Δανῶν, τῶν Νορβηγῶν, πλουσιωτέρων ἄλλων λαῶν ἐκ τῆς ἐντίμου ἐργασίας, ἰδίως δὲ ἐκ τῆς μεγάλης εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἐπιδόσεως.

Ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, ἀπόδειξις ὅτι εἰς τὰ προγράμματα τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ πολλοῦ εἰσῆχθησαν στοιχειώδεις γνώσεις ἀναγόμεναι εἰς προπύνησιν πλουτοπαραγωγικῶν ἐργασιῶν, ὡς π.χ. ἀγρονομικαί, μελισσοκομικαί, σηροτροφικαί καὶ ἄλλαι στοιχειώδεις σπουδαί, χρήσιμοι εἰς τὸν ἀγρότην μαθητὴν, ἀφοῦ καταλίπη τὰ ἐδῶλια τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Μία τῶν κυριωτέρων πηγῶν πλοῦτου τῶν χωρικῶν ἡμῶν πληθυσμῶν, πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ὁποίας τὸ χωρικόν σχολεῖον πρέπει νὰ ποδηγετῇ τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ, εἶνε ἡ κτηνοτροφία. Ἄν δὲ εἰς ἔθνη βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένα εἰς μέγιστον βαθμὸν καὶ παρ' οἷς ἡ ἀναλογία τῶν χωρικῶν πληθυσμῶν πρὸς τοὺς πληθυσμοὺς τῶν πόλεων εἶνε ἐν σχέσει πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἐλαχίστη, ἡ κτηνοτροφία ἐξακολουθεῖ ἀποτελοῦσα ἓνα τῶν πρώτων παραγόντων τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, τί νὰ

εἶπη τις περὶ λαοῦ, ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς κατὰ τὸ πλεῖστον κατοικεῖ τοὺς ἀγροὺς καὶ παρ' ᾧ αἱ ἀστικάι πλουτοπαραγωγαὶ ἐργασίαι εἶνε εἰς τὰ σπάργανα; Τὸ νὰ ὑστερῇ καὶ ἐν τῇ κτηνοτροφίᾳ τοιοῦτος λαὸς ἀποτελεῖ τοῦτο ἀπόδειξιν ὅτι καὶ αἱ πρωτογενεῖς ἐργασίαι ἀρχαϊκῶν κοινωνιῶν εἶνε παρ' αὐτῷ ἡμελημένα.

Κτηνοτροφία καὶ αἱ συναφεῖς αὐτῇ ἀγροτικαὶ βιομηχανίαι τῆς γαλακτοκομίας ἀποτελοῦν ἓνα τῶν κλάδων τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς, πρὸς τὸν ὅποιον καὶ τῶν κρατῶν καὶ τῶν κοινωνιῶν ἡ προσοχὴ εἶνε πανταχοῦ μετὰ πολλῆς ἐντάσεως ἐστρωμένη. Σχεδὸν δὲ πάντα τὰ κράτη φιλοδοξοῦν νὰ καταστοῦν αὐτάρκη εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ διὰ τὰς ἰδίας ἀνάγκας ἀναγκαιούτου κρέατος καὶ τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων, τοῦ τυροῦ ἰδίᾳ καὶ τοῦ βουτύρου, ὅταν δὲν δύνανται νὰ ἀποβλέπουν καὶ εἰς ἐξαγωγήν αὐτῶν.

Οὕτως ἡ Γαλλία ἡ τόσον δραστηρίως προαγαγοῦσα τὴν βιομηχανίαν τὴν ἀστικὴν, τὴν ἐμπορίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐλόγως ἠδύνατό τις νὰ ὑπεθέσῃ ὅτι ἡ κτηνοτροφία εἶνε τι πάρεργον, κατώρθωσε νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς, ἀνάγκας λαοῦ 38 ἑκατομμυρίων, σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τῆς ἐγχωρίου κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς, ἀφοῦ ἡ ἐξωθεν εἰσαγωγή ζῶων (πρὸ πάντων ἐσφαγμένων) μάλισ ἀνέρχεται εἰς τὸ ἑκατοστὸν τῶν ἐν Γαλλίᾳ καταναλισκομένων. Τὰ λοιπὰ δὲ 99/100 προμηθεύει πάντα ἢ μικρὰ καὶ μεγάλη ἐγχώριος κτηνοτροφία. Διότι ἀλλαγῶν τὴν κτηνοτροφίαν δὲν ἀποτελοῦν οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος κτηνοτρόφοι καὶ μάλιστα κτηνοτρόφοι πλάνητες, ἀλλ' ἀποτελεῖ αὐτὴ συμπλήρωμα τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν, τρέφεται ἐκ τούτων καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὰς τὰ τροφεῖα, ἀντὶ νὰ εἶνε πολέμιοι ἀλλήλων, γεωργία καὶ κτηνοτροφία ὡς παρ' ἡμῖν. Τὴν εἰκόνα δὲ τοιαύτης μικρᾶς μονίμου κτηνοτροφίας εὐρίσκομεν παρ' ἡμῖν ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου πολλάκις 10—20 πρόβατα, 2—3 δαμάλεις, ἐκάστης χωρικῆς οἰκογενείας, νεμόμεναι ἐν κοινῷ ἀποτελοῦν διὰ τὸν χωρικὸν κεφάλαιον σωτηρίας, κατὰ τὰ δυστυχῆ ἔτη τῆς ἀπολύτου ἀποτυχίας τῶν δημοτικῶν καρπῶν. Ὑπὸ τοιοῦτον ἐπίσης σύστημα εἶχον ἄλλοτε προσοδοφόρον κτηνοτροφίαν καὶ αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου πρὸ τῆς ἀποκλειστικῆς κυριαρχίας τῆς σταφίδος.

Διὰ νὰ εἰσέλθω δὲ εἰς ξένα παραδείγματα, καὶ ἀποδείξω πόσον ἐν τῷ μέσῳ λαῶν φιλονόμων καὶ σεβομένων τὴν ἄλλοτριαν ἰδιοκτησίαν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη προγραφῶν νομοθετικῶν τῆς κτη-

νοτροφίας χάριν της γεωργίας, διότι η πρώτη, ούδέποτε επιβουλεύεται και μαστίζει την δευτέρα, αναφέρω και πάλιν το παράδειγμα της μεγίστης αναπτύξεως της κτηνοτροφίας εν Γαλλία, όπου σπιθαμή γης δεν μένει ακλλιέργητος.

Και επειδή οι αριθμοί αποτελούν την εύγλωττοτέρα παράστασις τοιούτων αληθειών σημειώ ότι κατά τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐγχώριος ἐν Γαλλία κτηνοτροφία διὰ μόνην τὴν τροφιδόσιν τῆς πρωτεύουσας παρέσχε 43,988 τόνους ἐσφαγμένου κρέατος, ἤτοι ὀκτάδας 35,190,400. Ἐκτὸς δὲ τοῦ καταπληκτικοῦ τούτου ποσοῦ ἐσφαγμένων ζώων, εἰσήγαγον εἰς εἰς Παρισίους αἱ γαλλικαὶ ἐπαρχίαι ζῶντα τοιαῦτα 420,000 βοῦς, 325,000 μῆσους, 586,000 χοίρους καὶ 2,669,000 πρόβατα.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν γαλακτοκομικῶν ἐν Γαλλία προϊόντων σημειῶν μόνον τὰ τῆς παραγωγῆς τοῦ βουτύρου. Ἐν Γαλλία, ὅπου καὶ αἱ σχεδὸν δι' ὅλου τοῦ ἔτους βαλτώδεις ἐκτάσεις ἐκαλλιεργήθησαν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῆ ὅτι ἡ κτηνοτροφία τῶν μεγάλων ζώων, ἰδίᾳ τῶν βοῶν, ἔχει ἀμεληθῆ ἢ περιορισθῆ. Καὶ ὅμως τόσον εἶνε ἐκεῖ ἡ ἀλληλεβοήθεια μεταξὺ τῶν δύο σπουδαιοτάτων κλάδων τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς γεωργίας, ὥστε κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1900 ἡ Γαλλία εἶχε πέντε ἑκατομμύρια γαλακτοφόρους ἀγελάδας, παραγαγούσας 77 ἑκατομμύρια ἑκατόλιτρα γαλακτος καὶ 130 ἑκατομμύρια κίλογραμμων βουτύρου, ἀξίας εἰς στοργγύλους ἀριθμούς 300 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἄλλ' ἴσως εἶνε συντελεστικώτερα πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν τὰ παραδείγματα μικρῶν κρατῶν, πρὸς ἃ δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ὁμοιότητας μετὰ τῆς ἡμετέρας χώρας καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἐκτάσεως καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ ἀναφέρω τὴν Δανίαν.

Ἡ μικρὰ αὕτη χώρα μέχρι πρὸ τεσσαρακονταετίας τόσον ἀτελῶς εἶχεν ἀναπτύξει τὴν κτηνοτροφίαν τῆς, ὥστε, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἀκόμη καὶ σήμερον, οὔτε κρεάτων οὔτε γαλακτοκομικῶν προϊόντων εἶχεν ἀυτάρκειαν, οὔσα πελάτις τῆς ἀλλοδαπῆς διὰ τὴν ἀγορὰν αὐτῶν. Ἰδίως τὸ ἡμισυ τοῦ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἀνάγκαιου βουτύρου ἠγόραζεν ἐξώθεν.

Ἄλλ' ὅποιαν καταπληκτικὴν μεταβολὴν ἐπέτελεσεν ἐντὸς τῆς τεσσαρακονταετίας ταύτης ἡ ἐργασία!

Πρὸ εἴκοσι πέντε ἐτῶν κατὰ τὸ 1876 διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῆς γαλακτοκομίας ἡ Δανία ὄχι μόνον εἶχεν ἀποσεισε τὴν ὑποτέλειάν τῆς εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν βούτυρον, ἀλλ' εἶχε κατωρθώσει νὰ ἐξαγάγῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τοιοῦτον μέχρις

ἀξίας 27 ἑκατομμυρίων κορωνῶν, ἤτοι 30 περὶ τοῦ ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐκτοτε δὲ ἡ δανικὴ βουτυροκομία ἐχώρησε μέχρι τοιούτου καταπληκτικοῦ σημείου ἀναπτύξεως, ὥστε τῷ 1898 ἡ ἐξαγωγή βουτύρου ἐκ Δανίας ἐφθασε μέχρις ἀξίας 115 ἑκατομμυρίων κορωνῶν, σήμερον δὲ, ἐκ μόνου τούτου τοῦ προϊόντος, τὸ μικρὸν κράτος εἰσκομίζει χρυσόν, ὅσον ἡ Ἑλλὰς ἐξ ὅλου τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου πάντων τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποστελλομένων προϊόντων ἡμῶν.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι διδάσκουν τί δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ ἐργασία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ μέθοδος. Διότι ἡ γῆ τῆς Δανίας ἦτο ἡ αὕτη καὶ ἡ αὕτη ἡ δύναμις τῆς παραγωγικότητος αὐτῆς καὶ ὅτε ἦτο φόρου ὑποτέλης εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν διὰ τὴν ἀγορὰν βουτύρου καὶ ἤδη ὅτε λομβάνει ὑπὲρ αὐτῆς 130 ἑκατομμύρια χρυσῶν φράγκων ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἰδικῶν τῆς.

Ἡδὴ ῥίπτοντες ἐν βλέμμα εἰς τὰ παρ' ἡμῶν εὐρίσκωμεν ὅτι μόνον κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ τρέχοντος ἔτους κατεβάλομεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν 715,918 φράγκων χρυσῶν δι' ἀγορῶν κτηνῶν χάριν τῆς ἐσωτερικῆς κατανάλωσως καὶ 965,179 φράγκων χρυσῶν δι' ἀγορῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Οὗτω διὰ τὴν μαρσμιώδη κατάστασιν τῆς κτηνοτροφίας ἡμῶν εἴμεθα ὑποτελεῖς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χάριν τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν ἀναγκῶν, φόρου ὑπερτέρου τῶν δέκα ἑκατομμυρίων δραχμῶν κατ' ἔτος, ἐνῶ ἠδυνάμεθα νὰ ἡμεθα ἐξαγωγεῖς.

Μόνον δὲ φωτεινὸν σημεῖον ἐν τῇ σκοτεινῇ ταύτῃ εἰκόνι ἡ προϊούσα καθ' ὅλον τὸ κράτος βελτιώσις τῆς τυροκομίας ὑπὸ μαθητῶν τῆς Αἰδινεῖου σχολῆς καὶ ἡ ἀρξάμενη ἐξαγωγή ἐπιμελημένων ποιότητων τυρῶν.

Οὗτω βλέπομεν ὅτι μεγάλη ἐθνικὴ πλούτου πηγὴ εἶνε τὰ μάλιστα ἡμελημένη ἐν Ἑλλάδι.

Δυστυχῶς τὰ αἷτια τῆς παραμελήσεως ταύτης εἶνε πολλὰ.

Ἐξ αὐτῶν, τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἔλθεισιν ἐπαρκεῖς ἐνθαρρύνσεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, καὶ πρὸς τὴν ἀτέλειαν, πολλαχού δὲ καὶ ἀνυπαρξίαν τῶν καταλλήλων τεχνικῶν σπουδῶν ἢ ἀνάπτυξις διαφεύγει τὴν ἀρμοδιότητα τῆς «Ἐθνικῆς Ἀγωγῆς».

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ δύο αἷτια καταστῆλονται τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας, μαραινόντα αὐτὴν, αἷτια ἀπιστελοῦντα δύο οὐσιώδεις μορφῆς τῆς ἐγκληματικότητος παρ' ἡμῖν, αἷτινα ὑγιῆς παιδαγωγία δύναται διὰ τοῦ χωρικοῦ σχολείου τελεσφόρως νὰ καταπολεμήσῃ.

Εἶνε δὲ ταῦτα τὸ μὲν αἰ ἀγορευμαίαι, αἷτινες προκαλοῦν κατ' ἀνάγκην νομοθετικὰς προγραφὰς τῆς κτηνοτροφίας, ὡς ἀσυμβιβάστου πρὸς συμβίωσιν μετὰ τῆς γεωργίας, ὅπου ἡ καλλιέρ-

για τῆς γῆς δὲν ἐγκαταλείπη μεγάλας ἀργὰς ἐκτάσεις καὶ ἡ ζωοκλοπή, ἀποτελοῦσα ἐν τῶν κυριωτέρων τοῦ μαρσμοῦ τῆς κτηνοτροφίας αἰτίων.

Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὸ σχελεῖον δύναται νὰ ἀντεπεξέλθῃ προληπτικῶς κατὰ τῶν δύο τούτων μορφῶν τῆς ἐγκληματικότητος θέλω πραγματευθῆ ἐν ἰδίῳ ἀρθρῷ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ ΛΥΚΟΥΑΝΗΣ

Η ΣΦΑΓΗ ΤΩΝ ΚΗΦΗΝΩΝ

A'.

Ἵστερον ἀπὸ τὴν γονιμοποίησιν τῶν βασιλισσῶν, ἐὰν ὁ οὐρανὸς ἐξακολουθῇ αἰθριὸς καὶ ὁ ἀήρ θερμὸς, ἐὰν ἀφθονῇ τὸ νέκτρον καὶ ὁ χυμὸς εἰς τὰ ἄνθη, αἱ ἐργάτιδες, ἀπὸ ἐπιλήσιμονα ἐπιείκειαν, ἢ ἴσως ἀπὸ πρόνοιαν ἐξαιρετικὴν, ὑποφέρουν δι' ὀλίγον καιρὸν ἀκόμη τὴν παρουσίαν τῶν ἀρρένων, τὴν ὀχληρὰν καὶ φθαρτικὴν. Αὐτοὶ δὲ φέρονται ἐντὸς τῆς κυψέλης ὅπως οἱ μνηστῆρες τῆς Πηνελόπης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ὀδυσσεῦς. Ζῶσιν ὡς ἐρασταὶ ἐπὶ φιλῶ ὀνόματι ζωὴν ἄσωτον καὶ βάνησον, χορτάτοι, φουσκωμένοι, γεμίζοντες τοὺς δρόμους, παρεμποδίζοντες τὰς διόδους, παρενοχλοῦντες τὴν ἐργασίαν, ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι, ἀτάσθαλοι, ἀγέρωχοι, παραφουσκωμένοι ἀπὸ μίαν περιφρόνησιν τρελλὴν καὶ ἄκακον, ἀλλὰ περιφρονούμενοι ἐν συνειδήσει καὶ ὑστεροβουλία, ἀγνοοῦντες τὴν ἀθμιονίαν, τὴν ὁποίαν προκαλοῦσι, καὶ τὴν τύχην, ἣτις τοὺς περιμένει.

Ἐκλέγουν διὰ νὰ κοιμηθῶν ἀναπαυτικὰ τὴν γωνίαν τὴν πλέον ζεστὴν τῆς κατοικίας, ἐγείρονται νωθροὶ διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ μυρισθῶν εἰς αὐτὰ τὰ ἀνοικτὰ κύτταρα τὸ μέλι τὸ εὐωδέστερον, καὶ ρυπαίνουν μὲ τὰς κόπρους τῶν τὰς διακλαδώσεις ὅπου συχάζου. Αἱ ὑπομονητικαὶ ἐργάτιδες ἀποθιπέουν εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπανορθώνου τὰς ζημίας ἐν σιγῇ. Ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν ἕως τὴν τρίτην ὥραν, ὅταν ἡ πεδιάς κυκνωπὴ ὑποτρέμῃ ἀπὸ κάμκτον εὐφρόσινον ὑπὸ τὰ βέλη τὰ ἀήτητα τοῦ Φαίβου τοῦ Ἰουλίου ἢ τοῦ Αὐγούστου, ἐκεῖ νοὶ ἐπιφάνονται εἰς τὰ πρόθυρα. Ἐχουσι κρῆνος κατεσκευασμένον ἀπὸ μεγίστους κόκκους στιλπνοῦς, δύο ὑψηλὰ λοφία ἀκίνητα, στέρνου ὡς ἐκ βελούδου φαινοῦ, ἠρωικὸν τὸ δέρμα, τετραπλὴν χλαῖναν σκληρὰν καὶ διαυγῆ. Κάμκνον τρομερὸν θόρυβον, παραμερίζου τοὺς φρουρούς, ἀνατρέπου τὰς θυρίδας, ἀναποδογυρίζου τὰς ἐργάτιδας, αἷτινες ἐπιστρέφου φροτωμένοι τὴν λείαν τῶν τὴν ταπεινῆν. Ἐχουσι τὴν στάσιν τὴν ἐμφροτιν, τὴν ἀνυπόμονον καὶ ὑπερφίαλον, ὡς νὰ εἶνε ἡμίθεοι

ἄποραῖτοι, οἷτινες ἐξέρχονται θορυβώδεις πρὸς μέγαν τινὰ σκοπὸν ἀγνωστον τὰς πολλοῖς ἕνας, ἕνας, ἀντιμετωπίζου τὸ κοινόν, ἀγέρωχοι, ἀκαταμάχητοι, καὶ πηγαίνου ἡρέμα νὰ ἐγκατασταθῶν ἐπάνω εἰς τὰ ἄνθη τὰ πλησιέστερα, ὅπου ἀποκοιμῶνται ἕως ὅτου τὰς ἐξυπνίσῃ ἡ ὄρσος ἢ ἀπογευματινῆ. Τότε ἐπιστρέφου εἰς τὴν κυψέλην στροβιλοειδῶς, πάντοτε, δεσποτικοί, καὶ πάντοτε ὑπερφίαλοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους σκοπούς τῶν, ἀνοικονόμητοι, τρέχου εἰς τὰ κύτταρα, βουτοῦν τὰ κεφάλια μέχρι λαίμου, εἰς τὰς λεκάνας τοῦ μέλιτος, φουσκώνου ὡς ἀμφορεῖς διὰ ν' ἀνακτήσου τὰς δυνάμεις τῶν τὰς ἐξηντλημένας, καὶ πάλιν παραδίδονται νωθροὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ καλοῦ Μορφέως, χωρὶς μερίμνας καὶ χωρὶς ὄνειρα, ὅστις εἶνε δι' αὐτοὺς τὸ μόνον διάλειμμα μεταξὺ δύο γευμάτων.

B'.

Ἄλλ' ἡ ὑπομονὴ τῶν μελισσῶν δὲν εἶνε ἴση μὲ τὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἐξαφνα μίαν πρωίαν, ἐν σύθημα ἀπὸ πολλοῦ προσδοκώμενον περιτρέχει ἀπ' ἀκροῦ εἰς ἄκρον τὴν κυψέλην, καὶ αἱ φιλήσυχοι ἐργάτιδες μεταβάλλονται εἰς δικαστὰς καὶ εἰς δημίους. Ἄδελον ποῖος τὸ ἔδωκεν ἐκπιγάζει αἶφνης ἀπὸ τὴν ψυχρὰν καὶ λελογομένην ἀχανάκτησιν τῶν ἐργατριῶν, καὶ κατὰ τὸν μηχανισμόν τῆς πολιτείας τῆς ὁμοσούσης, μόλις τοῦτο ἀπηγγέλη, καὶ πληροὶ ὄλας τὰς καρδίας.

Ἐν μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἐγκαταλείπει τὴν λαφυραγωγίαν διὰ ν' ἀφιερῶθῃ σήμερον εἰς τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης. Οἱ χονδροὶ κηφήνες οἱ κοιμῶμενοι βοτρυδῶν ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους τοὺς μελιτοφόρους ἀποτόμως ἀφαρπύζονται τοῦ ὕπνου ἀπὸ μίαν στρατιὰν ὀργίλων παρθένων. Ἐξυπνοῦν, χάσκοντες καὶ ἀθέβαιοι, δὲν πιστεύου τοὺς ὀφθαλμούς τῶν, καὶ ἡ ἐκπληξίς τῶν εὐρίσκει δυσκολίαν νὰ φανερωθῇ διὰ μέσου τῆς ὀκητοῦ τῶν, ὡς ἀκτὶς σελήνης μέσα εἰς νερὰ θάλατου. Φαντάζονται ὅτι κατὰ λάθος συμβαίνει, κυττάζου μὲ θάμβος γύρω τῶν, καὶ καθὼς ἡ δεσπόζουσα τῆς ζωῆς τῶν ἰδέα ἀναζωπυροῦται κατ' ἄρχας εἰς τοὺς ἐγκεφάλους τῶν τοὺς νωθροῦς, προβαίνου ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἀγγεῖα τοῦ μέλιτος, διὰ νὰ εὐρου ἐκεῖ ἀναψυχῆν.

Ἄλλὰ παρήλθε πλέον διὰ πάντοτε ὁ καιρὸς τοῦ μέλιτος τοῦ μαγιάτικου, τῆς οἰνάνθης τῶν φιλυρῶν, τῆς δωρεᾶν τροφῆς, τῆς ἀμβροσίας τοῦ αἰγοκλήματος, τοῦ τριφυλλίου τοῦ λευκοῦ, τοῦ ἡδυσμοῦ. Ἀντὶ τῆς ἐλευθέρως προσόδου εἰς τὰ ταμεία τὰ πλήρη, τὰ ὅποια ἤνοιγον ὑπὸ τὸ ῥύγχος τῶν τὰ κήρινα στόμια τὰ γλυκὰ καὶ ζαχαρωμένα, εὐρίσκου ὀλόγυρα πεπυρακτωμένον ὄσος ἀπὸ ἐγγὴ φαρμακερὰ, τὰ ὅποια ὀρθοῦνται. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς πόλεως ἤλλαξε. Τὸ φίλον ἄρωμα τοῦ νέκταρος ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἀρι-

μεϊαν όσμήν του δηλητηρίου, του όποιου αί μυριαί σταγόνες σπινθηρίζουν εις τό άκρον των κεντρίων, και σπείρουν έχθραν και μίσος. Πρίν κατανοήση καλώς την άνήκουστον κατάπτωσιν όλης της τύχης του της ζηλευτής, έν τή άνατροπή των όλθίων νόμων της πολιτείας, έκαστος των παρασίτων, κατάπληκτος, συλλαμβάνεται από τρείς ή τέσσαρας δικαστίνας, αί όποιαι βάλλουν τά δυνατά των να του κόψουν τά πτερά, να σχίσουν τον κρίκον τον συνδέοντα τον θώρακα με την γαστέρα, να παραλύσουν τας πυρετώδεις κεραίας του, να του έκτοπίσουν τά κώλα, να εύρουν μίαν σχισμήν εις τους κρίκους του θώρακος δια να βυθίσουν τό φάσαγον των.

Πελώριοι, άλλ' άοπλοι, άμειροι κεντρίου, δέν επιχειρούν να άμυνθώσι, ζητούν να έκφύγωσιν, ή αντιτάττουσι μόνον τον όγκον των τον άμβλύν εις τά κτυπήματα, τά όποια τους καταβάλλουν. Πίπτοντες ύπτιοι, σείουσιν άδεξίως, εις τά άκρα των χονδρών ποδών των τας έχθράς των, αίτινες δέν άφίνουν την λαθήν, ή στρεφόμενοι περί έαυτους παρασύρουν όλον τό σύμπλεγμα εις ένα στρόβιλον έκφρονα, πλην έξαντλούμενοι μετ' ου πολυ.

Μετά μικρόν καταντούν τόσον άξιόδακρυτοι, ώστε ο οίκτος, όστις ποτέ δέν απέχει πολυ από την δικαιοσύνην εις τό βάθος της καρδίας μας, επανέρχεται έν σπουδή, και θά έξήτει χάριν πλην άνωφελώς από τας σκληράς εργατίνας, αί όποιαι δέν γιωρίζουν άλλο παρά τον νόμον τον βαθύ και αυστηρόν της φύσεως. Αί πτέρυγες των δυστυχών είνε κατακομματιασμένα, οι ταρσοί των άποσπασμένοι, αί κεραίαι φαγωμένοι, και οι λαμποί μαυροί όφθαλμοί των, κάτοπτρα των άνθέων των πολυχρώμων, άνταυγαστήρια του αίθερος και της άκάκου ύλημανίας του έξρος, ταπεινωμένοι τώρα από τον πόνον, άλλο πλέον δέν άνταναικλούν έμψή την λυπήν και την άγωνίαν του τέλους. "Άλλοι θνήσκουσιν έκ των τραυμάτων, και πάραυτα μετακομίζονται από δύο ή τρείς έκ των όημίων των εις τά ταφεία τά μακρινά. "Άλλοι, όλιγώτερον καιρίως πληγωμένοι, καταφεύγουν εις μίαν γωνίαν, όπου σωρεύονται, και όπου έμειλικτος φρουρά τους στενοχωρεί μέχρι ου άποθάνωσιν έκ ταλαιπωρίας. Πολλοί επιτυχάνουν να φθάσουν εις την θύραν και να έκφύγουν προς τό κενόν, παρασύροντες όπίσω των τας διακτρίας των, αλλά προς την έσπέραν, κατατρυχόμενοι από την πείναν και τό ψύχος, επανέρχονται άθρόοι εις την είσοδον της κυψέλης ζητούντες άσυλον. Έκει εύρίσκουν άλλην φρουράν άνηλεή την έπαύριον, κατά την πρώτην έξοδόν των, αί εργατίδες σαρώνουν τό κατώφλιον όπου σωρεύονται τά πτώματα των γιγάντων των άνωφελών, και ή ένθύμησις της φυλής των όκνηρών σβύνεται έν τή πολιτεία μέχρι της έπομένης άνοιξέως.

Γ.

Συχνά ή σφαγή γίνεται την αυτην ήμέραν εις πολλάς των άποικιών της μελισσοπόλεως. Αί πλουσιώτεροι, αί καλλίτερον κυβερνώμενοι, ιδιδουν τό σημείον. "Ολίγος ήμέρας ύστερον, αί μικραί πολιτεΐαι, αί ήττον ευήμερουσαι, τός μιμουνται. Μόνον τά σμήνη τά πτωχότερα, τά ισχυρότερα, εκείνα, ών ή μήτηρ είνε γρατα και σχεδόν στείρα, δια να μη έγκαταλίπωσι την έλπίδα να ιδώσι καρπογονούσαν την παρθένον βασίλισσαν, την όποιαν περιμένουν, και ήτις δυνατόν να γεννηθί ακόμη, τρέφουσι τους κηφήνάς των μέχρι της αρχής του χειμώνας. Τότε έρχεται ή πενία ή αναπόφευκτος, και όλη ή φυλή, μήτηρ, παρσίτοι, εργατίδες, άθροΐζεται εις ομάδα πειναλέαν και στενωώς συμπεπλεγμένην, ήτις χάνεται έν σιγή, εις την σκιάν της κυψέλης, πρό των πρώτων χιώνων.

Μετά την σφαγήν των κηφήων εις τας κυψέλας τας πληθούσας και άκμαίας επαναλαμβάνεται ή εργασία, αλλά μετά ζέσεως έκπιπτούσης, επειδή τό νέκταρ σπανίζει ήδη. Αί μεγάλαί εορταί και τά μεγάλα δράματα παρήλθον. Τό θαυμασίον σώμα τό έστεφανωμένον με μυριάδας ψυχών, τό γενναϊον άγρυπνον τέρας, τό τρεφόμενον με άνθη και με όρσειάν, ή έκλαμπος κυψέλη των ώραιών ήμερών του Ιουλίου, βαθμηδόν άποκοιμάται, και ή πνοή της ή θαλερά, ή μεστωμένη εξ άρωμάτων, γίνεται βραδεία και παγερά. Τό μέλι του φθινοπώρου, πρός συμπλήρωσιν των άπαραιτήτων προμηθειών, σωρεύεται έν τσοούτω εις τά τείχη τά ζωστήρια, και τά τελευταία ταμεία σφραγίζονται δια λευκού άδιαφθόρου κηρού. Παύουν να κτιζουν, αί γεννήσεις όλιγοστεύουν, οι θάνατοι πληθύνονται, μηκύνονται αί νύκτες, βραχύνονται αί ήμέραι. Η βροχή και οι άνεμοι οι δυσμενείς, αί όμίχλαι της πρωίας, αί ενέδρα της άμφιλύκης αί ταχεία έρχόμενοι, άφραπάζουσιν εκατοντάδας εργατίδων μη επανερχομένων πλέον, και όλος ο μικρός λαός όμη χορταίνων τον ήλιον, όσον και οι τέττιγες της Άττικής, αισθάνεται έραπλουμένην επάνω του την ψυχράν άπειλήν του χειμώνας.

Ο άνθρωπος έλαβε την μερίδα του εκ της συγκομιδής. Καθεμία από τας καλās κυψέλας του έδωκεν όγδώντα ή εκατόν λίτρας μέλιτος, και αί θαυμασιώτεροι ιδιδουν ένίοτε μέχρι διακοσίων λιτρών, αίτινες παριστώσιν άπείρους έκτάσεις φωτός βευστοποιηθέντος, άπείρους άγρούς άνθέων έξερευνηθέντων έν προς έν, χιλιάκις της ήμέρας. Τώρα ρίπτει τελευταίον βλέμμα εις τας άποικίας, τας ναρκουμένας. Αφαιρεί από τας πλουσιωτέρας τους θησαυρούς των τους περιττούς όπως τους διανεΐμη εις εκείνας, τας όποιας επτώχυναν αί άτυχίαι, αί πάντοτε αναξίως ένσκήπτουσαι,

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΑΝΑ ΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟΝ

ΡΩΣΙΑ

Σπουδαίαν πρόοδον έπετέλεσε κατά τους έσχάτους χρόνους και έν Ρωσία ή δημοτική εκπαίδευσις. Διότι, έν φ κατά τό 1861, όποτε καθρηγήθη ή δουλεία, έλειτούργουν καθ' όλην την αυτοκρατορίαν μόνον 3182 σχολεία, σήμερον ύφίστανται 78699, έν οίς διδάσκουν 154652 διδάσκαλοι και φοιτούν 4203246 μαθηταί. Πλην τούτου όμως λειτουργούν και 30,000 ισραηλιτικά και μουσουλμανικά σχολεία. Η διδασκαλία έν τοίς χριστιανικοίς σχολείοις βάσιν έχει την θρησκευτικήν μόρφωσιν και την Ρωσικήν γλώσσαν.

Η όλη εκπαίδευσις διαιρείται εις δύο είδη, την γενικήν δημοτικήν εκπαίδευσιν και την τεχνικήν δημοτικήν εκπαίδευσιν.

Τά άνω προμνημονευθέντα σχολεία έξαρτώνται άλλα μεν εκ του Υπουργείου της Παιδείας, άλλα δε (τά ένοριακά) εκ της Ιεράς συνόδου. Πλην τούτου εις έκαστον ρωσικόν σύνταγμα ύπάρχει σχολείον, εις τό όποιον οι άγράμματοι νεοσύλλεκτοι διδάσκονται στοιχειώδεις γνώσεις, ώστε δύσκολον είνε να εύρη τις στρατιώτην Ρώσον άγράμματον. Κατά στατιστικήν τέλος υποβλήθεισαν εις την έκθεσιν των Παρισίων του 1900 επί 1652 κατοίκων ύπάρχει έν σχολείον.

Τά πλείστα των σχολείων (96 επί τοίς 100) είνε μονοτάξια. Έν τοίς σχολείοις τούτοις ή φοίτησις είνε τριετής, τό δε σχολικόν έτος διαρκεί 6—8 μήνας. Ίδού και τό πρόγραμμα των μαθημάτων έν τοίς σχολείοις τούτοις.

Θρησκευτικά.....	ώραι 6
Σλαβωνική γλώσσα.....	» 3
Ρωσική.....	» 8
Καλλιγραφία.....	» 2
Αριθμητική.....	» 5
Έν όλω.....	» 24

Είς τина σχολεία προστίθεται εις τά άνω μαθήματα και ή Ωδική και ή Γυμναστική.

Άλλ' έννοείται ότι τά αποτελέσματα της διδασκαλίας εις τά μονοτάξια σχολεία είνε πεινχρότατα και ένεκα του όλιγοχρονίου της φοίτησεως και ένεκα της βραχείας διαρκείας του σχολικου έτους.

Έκτός των μονοτάξιων σχολείων λειτουργούν πολλαχού και διτάξια σχολεία, έν οίς ή φοίτησις είνε πενταετής. Καί κατά μεν τά τρία πρώτα έτη διδάσκονται τά μαθήματα του μονοτάξιου σχολείου, κατά δε τά λοιπά δύο τό πρόγραμμα είνε τό έξής:

Α. Π.

εις τον κόσμον εκείνον τον φίλεργον. Καλύπτει θερμώς τας κυψέλας, μισοκλείει τας θύρας, αφαιρεί τά κύταρα τά περιττά και παραδίδει τας μελισσας εις τον μέγαν ύπνον των τον χειμερινόν. Εκείναι τότε συναθροίζονται εις τό κέντρον της κυψέλης, συμπλέκονται και κρεμώονται εις τας άκτίνας τας περικλειούσας τας πιστάς υδρίας, όπόθεν θά έξέλθη, κατά τας ήμέρας τας παγεράς, ή μετεσχηματισμένη ούσία του θέρους. Η βασίλισσα είνε εις τό μέσον, περικυκλωμένη από την σωματοφυλακήν της. Η πρώτη τάξις των εργατίδων προσκολλάται εις τά άγγεία τά έσφραγισμένα, δευτέρα τάξις τας καλύπτει, καλυπτομένη και αυτη από μίαν τρίτην, και ούτω καθέξής, μέχρι της τελευταίας της αποτελούσης τό περιβλήμα. Όταν αί μελισσαι του περιβλήματος τούτου αισθανθώσι τό ψύχος να τας καταλαμβάνη, εισέρχονται εις την μαζαν, και άλλαι τας αντικαθιστώσιν εκ περιτροπής. Ο κριμαστός όρμαθός είνε ως σφαίρα χλιαρά και πυρρά τό είδος, την όποιαν διασχίζουν τα τείχη του μελιτος, και ήτις ανέρχεται ή κατέρχεται, προβαίνει ή όπισθοχωρεί με τρόπον άνεπαίσθητον καθ' όσον έξαντλούνται τά άγγεία όπου προσκολλάται. Διότι, έναντίον προς ό,τι γενικώς πιστεύεται, ή χειμερινή ζωή των μελισσών επιβραδύνεται, αλλά δέν σταματά. Μία πληθούσα κυψέλη, κατά την διαχείμασιν, διαρκούσαν περίπου εξ μηνας, καταναλίσκει συνήθως είκοσιν έως τριάντα λίτρας μελιτος.

Διά του έρρύθμου θρού των πτερόγων των, αίτινες είνε ως μικραί αδελφαί επιζώσαι εις τας ήλικας φλόγας, όστις θρούς επιταχύνεται ή κατευνάζεται κατά τας διακυμάνσεις της έξω θερμοκρασίας, διατηρούσιν εις την σφαίραν των θερμότητα άμετάβλητον, όσην μιās ήμέρας έαρινής. Τό κρυφόν τούτο έαρ προέρχεται από τό ώραιον μέλι, τό όποιον είνε μόνον μία άκτις θάλπους άλλοτε μετασχηματισθέντος, όπερ νυν επανέρχεται εις την πρώτην μορφήν. Κυκλοφορεί εις τας φλέβας ως γενναϊον αίμα. Αί μελισσαι αί ιστάμεναι παρά τά έκχειλίζοντα στόμια τό μετακίδουν εις τας γείτονας, και αυται τό μεταβιβάζουν εις τας κατόπιν. Διέρχεται ούτως από στόματος εις στόμα, και φθάνει εις τά άκρα του συμπλέγματος, τό όποιον έν έχει αισθημα και μίαν τύχην έσκορπισμένην και ήνωμένην εις χιλιάδας καρδιών. Τούτο άναπληρεί τον ήλιον και τά άνθη, έως ότου ο αδελφός του ο προσβυγενής, ο αληθινός ήλιος του μεγάλου έξρος του πραγματικου, ρίπτων δια της θύρας της ήμικανικτής τά πρώτα χλιαρά βέλη όπου αναγεννώνται τά έν και οι άνεμώνας, έξυπνίση γλυκά τας εργατίδας δια να τας δείξη ότι ή αίθρα είνε páλιν κυνή, και ο κύκλος ο άδιάλειπτος, όστις συνάπτει τον θάνατον με την ζωήν, νέον έκομε γύρον και άνεζωοποιήθη.

	4 ^{ον} Έτος	5 ^{ον} Έτος
Θρησκευτικά.....	4	4
Ῥωσικὴ γλῶσσα.....	8	6
Ἀριθμητικὴ.....	6	6
Ἱστορία.....	2	3
Γεωγραφία καὶ φυσ. Ἱστορία.....	2	4
Ἰχνογραφία.....	4	4

Ἡ Ὀδίκῃ διδάσκειται ἡμίσειαν ὥραν καθ' ἑκάστην, ὃ δὲ διδάσκαλος εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ παρασκευάζῃ χορὸν ἐκ μαθητῶν καὶ νὰ συμπάλλῃ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Τρίτης τέλος κατηγορίας σχολεῖα εἶνε τὰ ἀστικά λεγόμενα σχολεῖα, ἐν οἷς ἡ φοίτησις, διαρκεῖ ἐξ ἑτῆ. Καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις διδάσκονται τὰ αὐτὰ μαθήματα, ἀλλ' ἐν εὐρύτερῳ κύκλῳ.

Πλὴν τῶν μαθημάτων τούτων οἱ διδάσκαλοι διδάσκουν καὶ τεχνικὰς γνώσεις ἀναφερομένας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν γεωργίαν. Πρὸς τοῦτο τὸ ὕψος τῆς Γεωργίας παρέχει πάντα τὰ μέσα, γαίας, σπόρον, φυτὰ καὶ ἀποστέλλει γεωπόνους ἐμπείρους, ἵνα καθοδηγοῦν τοὺς διδασκάλους.

Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Ῥωσίᾳ εἶνε προαιρετικὴ, πλὴν τῆς Φιλανδίας καὶ ἄλλων τινῶν χωρῶν, ἐνθα εἶνε ὑποχρεωτικὴ. Καὶ ἡ ἡλικία πρὸς εἴσοδον εἰς τὰ σχολεῖα δὲν εἶνε ἀκριβῶς καθωρισμένη· διότι εἰς ἄλλας μὲν χώρας γίνονται δεκτοὶ οἱ παῖδες ἀπὸ τοῦ 9ου ἔτους, εἰς ἄλλας ἀπὸ τοῦ 8ου καὶ εἰς ἄλλας ἀπὸ τοῦ 7ου.

Εἰς πάντα σχεδὸν τὰ σχολεῖα φοιτοῦν ἀναμειξ ἄρρενα τε καὶ θήλεα. Ἐκ τῶν 4203294 μαθητῶν ἄρρενα μὲν εἶνε 3146163, θήλεα δὲ 1057131.

Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ἀνέρχεται, ὡς εἴπομεν, εἰς 154052, ὧν 85000 διδάσκαλοι καὶ 69052 διδασκάλισσαι. Τὸ προσωπικὸν μορφοῦται εἴτε ἐν ἐκπαιδευτηρίοις, τὰ ὅποια παρέχουν μόρφωσιν γενικὴν, εἴτε ἐν διδασκαλείοις. Οἱ διδάσκαλοι τῶν ἀστικῶν σχολῶν ἐξέρχονται πάντες ἐκ τῶν διδασκαλείων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς 7.

Εἰς τὰ διδασκαλεῖα ἡ φοίτησις εἶνε τριετής. Ἰδοῦ δὲ καὶ τὸ πρόγραμμα τούτων.

	Α'.	Β'.	Γ'.
Θρησκευτικά.....	2	2	1
Γλῶσσα Ῥωσικὴ καὶ σλαβ.	5	5	2
Ἀριθμητικὴ καὶ Ἀλγεβρα.....	5	4	2
Γεωμετρία.....	2	2	1
Ἱστορία.....	3	2	1
Γεωγραφία.....	2	2	1
Φυσ. Ἱστορία.....	4	5	1
Ἰχνογραφία-Καλλιγραφία.....	5	4	1
Παιδαγωγικὴ-Διδακτικὴ.....		2	2

Ἀλλὰ πλὴν τούτου διδάσκειται καὶ ἡ Ὀδίκῃ εἰς τῆς ἐβδομάδος καὶ ἡ Γυμναστικὴ ἐπὶ μίαν

ὥραν καθ' ἑκάστην. Εἰς ἕκαστον τέλος διδασκαλείον εἶνε προσηρημένη καὶ ἀστικὴ σχολὴ χρησιμεύουσα ὡς πρότυπον.

Αἱ διδασκάλισσαι μορφοῦνται εἰς διδασκαλεῖα θηλέων τέσσαρα καὶ εἰς παιδαγωγικὰ παραρτήματα τῶν ἀνωτέρων Παρθενωγαγείων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ προρρηθέντα διδασκαλεῖα δὲν ἐπαρκοῦν νὰ παράσχουν τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν διδασκάλων, ἐπιτρέπεται νὰ διορισθῇ διδάσκαλος καὶ πᾶς ἄλλος τυχῶν μορφώσεώς τινος καὶ ὑποστὰς ἐξετάσεις κυρίως εἰς τὴν Ῥωσικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν.

Ὡς ποικίλλει ἡ μόρφωσις τῶν διδασκάλων ἐν Ῥωσίᾳ, ποικίλλει καὶ ἡ μισθοδοσία. Ὁ ἀνώτερος μισθὸς εἶνε 600 ρούβλια ἑτησίως, ὃν λαμβάνουν οἱ ἐν Πετροπόλει ὑπηρετοῦντες. Ἄλλ' ἡ μισθοδοσία εἰς ἄλλας χώρας κατέρχεται καὶ μέχρι 180 ρούβλιων. Ἡ δαπάνη τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους ὑπὲρ τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως ἀνῆρχετο τῷ 1898 εἰς 40,616,149 ρούβλια (τὸ ρούβλιον ἔχει 2 φρ. χρυσᾶ καὶ 66 λ.). Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου μέρος μὲν καταβάλλει τὸ δημόσιον ταμεῖον, μέρος δὲ οἱ ὄμηροι, ἰδιωτικαὶ ἐταιρεῖαι κλπ.

Πλὴν τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν δημοτικῶν σχολείων ὑπάρχει καὶ πλῆθος σχολείων Κυριακῶν, ἐν οἷς ἡ διδασκαλία γίνεται ἀπὸ τῆς 10 ἡμερῶν μέχρι τῆς 2ας μ. μ. Μία ὁλόκληρος ὥρα κατὰ Κυριακὴν ἀφαιροῦται καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν.

Τὰ διδακτήρια εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἰδιωτικὰ ἢ κτήματα τῶν διαφόρων κοινοτήτων. Ἴνα τὸ κράτος διευκολύνη τὴν ἀνέγερσιν διδακτηρίων, παρέχει τὴν ξυλείαν δωρεάν. Ἄλλ' ἐννοεῖται ὅτι τὰ διδακτήρια ταῦτα καὶ ὑπὸ παιδαγωγικὴν καὶ ὑπὸ ὑγιεινὴν ἐπιφάνειαν εἶνε ἀνατάλληλα.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὰ σχολεῖα τῆς Ῥωσίας διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, 1) εἰς τὰ παρέχοντα τὴν γενικὴν μόρφωσιν, περὶ τῆς ἐπραγματεύθημεν, καὶ 2) εἰς τὰ παρέχοντα τὴν τεχνικὴν μόρφωσιν. Τὰ τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας σχολεῖα ἐν Ῥωσίᾳ καὶ πολλὰ εἶνε καὶ ποικίλα.

Ἐπίσης καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας εἶνε ποικίλον ἀναλόγως πρὸς τὴν φύσιν τῆς χώρας, ἐν ἧ εἶνε τοῦτο ἰδρυμένον. Διδάσκονται π. χ. ἀλλαχοῦ μαθήματα ξυλουργικῆς, ἀλλαχοῦ μαθήματα ὄρολογιοποιίας, ἀλλαχοῦ μαθήματα μεταλλουργίας, ἀλλαχοῦ μαθήματα βαπτικῆς κλπ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων τῶν μαθημάτων τούτων ἀνέρχεται εἰς 1500 περίπου, μισθοδοτούμενους γενναίωτερον τῶν λοιπῶν διδασκάλων. Οἱ πόροι, ἐξ ὧν συντηροῦνται τὰ σχολεῖα ταῦτα, προέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ δωρεῶν γινόμενων ὑπὸ πλουσίων ἀνδρῶν, διότι ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις ἠνισθῆθη καθ' ὑπερβολὴν καὶ ὑπὸ τῶν πλουσίων πόλεων καὶ ὑπὸ τῶν πλουσίων ἰδιωτῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ παρέχει

εἰς αὐτὰ τὴν ὑψηλὴν του εὐνοίαν καὶ πλειστάκις ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὰ σχολεῖα ταῦτα πολλαπλασιαζόμενα. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἵνα μὴ φῶνται οἱ μέλλοντες διδάσκαλοι, εἰσήγαγε μαθήματα εἰδικὰ εἰς τὰ διάφορα διδασκαλεῖα, παρέσχεν ὑποτροφίας εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἀκολουθήσουν τὰ μαθήματα ταῦτα ἐν τοῖς διδασκαλείοις καὶ ὥρισεν ἀμοιβὰς πρὸς συγγροφὴν καταλλήλων βιβλίων.

Μπ.

ΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ¹

[Κατὰ τὸν Λῶμποκ. — Μετάφρασις Θ. Φλωρᾶ]

Η ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

Ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἀπολαύομεν εἰς τὰς ἡμέρας μας, δὲν ὑπάρχει κἀνὲν, διὰ τὸ ὅποσον πρέπει νὰ εἴμεθα τόσο ἐγγνώμονες, ὅσον διὰ τὴν εὐκολίαν, μετὰ τὴν ὁποίαν προμηθευόμεθα σήμερον τὰ βιβλία.

Τὶ χρωστοῦμεν εἰς τὰ βιβλία, τὸ εἶπε λαμπρὰ ὁ Ριχάρδος δὲ Bury, ἐπίσκοπος τοῦ Durham, συγγραφεὺς τοῦ «Φιλολογίου», τὸ ὅποσον ἐγράφη μὲν εἰς τὰ 1344, ἐξεδόθη ὅμως μόλις περὶ τὰ 1473 καὶ ὅπου περιγράφονται τὰ θέλητρα τῆς φιλολογίας. «Ἴδου οἱ διδάσκαλοί μας, ἔλεγεν, οἱ ὅποιοι μᾶς διδάσκουν χωρὶς ξύλο καὶ χωρὶς φάλαγγα, χωρὶς μαλῶματα καὶ ἐπιπλήξεις, χωρὶς νὰ μᾶς ζητοῦν δῶρα ἢ χρήματα. Ὅταν τοὺς πλησιάσωμεν, δὲν κοιμῶνται, ὅταν τοὺς ἐρωτήσωμεν μετὰ ἐν βλέμμα, δὲν μᾶς κρύπτουν τίποτε, ἐὰν τοὺς περιφρονησωμεν, δὲν παραπονοῦνται, ἐὰν εἴμεθα ἀμαθεῖς, δὲν ἠμποροῦν νὰ μᾶς περιγελάσουν». Ἀφοῦ ἄλλοτε τοῖς ἐχρεώστων τόσα καὶ τόσα, τί ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς σήμερον;

Ἡ ἰδέα ὅτι τὰ βιβλία εἶνε ἀληθινὸι φίλοι εἶνε πάντοτε παρούσα εἰς τὸν νοῦν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν τὴν ἀνάγνωσιν. «Ἐχω φίλους, λέγει ὁ Πετράρχης, τῶν ὁποίων ἡ συναναστροφὴ μοι εἶνε πολὺ εὐχάριστος. Εἶνε πάσης ἡλικίας καὶ πάσης χώρας. Ἐδοξάσθησαν καὶ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ εἰς τὴν σιγὴν τοῦ σπουδαστηρίου καὶ ἀπέκτησαν πολλὰς τιμὰς διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις των. Εἶνε εὐκλεῖον νὰ τοὺς ἐπισκεφθῶ, ἐπειδὴ πάντοτε διατελοῦν ὑπὸ τὰ νεύματά μου καὶ τοὺς ὑποδέχομαι ἢ τοὺς ἀπέμπω ὅπως καὶ ὅποταν θελήσω. Ποτὲ δὲν γίνονται ὀχληροὶ καὶ ἀποκρίνονται ἀμέσως εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Μερικοὶ μοὶ διηγοῦνται τί συνέβη εἰς ἄλλους χρόνους, ἄλλοι μοὶ φανερῶν

¹ Συνέχεια ἰδὲ σελ 166.

ῶν τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἄλλοι μὲ διδάσκουν πῶς νὰ ζῶ καὶ ἄλλοι μὲ μαθηθῶν πῶς νὰ ἀποθνήσκω. Μερικοὶ πάλιν μετὰ τὴν εὐθυμίαν των ἀποδιώκουν τὰς φροντίδας μου καὶ διασκεδάζουσι τὸ πνεῦμά μου, ἄλλοι πάλιν δυναμώνουν τὴν ψυχὴν μου καὶ μετὰ διδάσκουν τὸ σπουδαῖον μάθημα πῶς νὰ μετριάζω τὰς ἐρέξεις μου καὶ νὰ μὴ ἐμπιστεύωμαι, παρὰ μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Ὅλοι τέλος μου ἀνοίγουν ὅλας τὰς ἀόδους τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ δικαιοῦμαι ἀπόθως νὰ δώσω πίστιν εἰς τὰς πληροφορίας των παντοῦ καὶ πάντοτε. Εἰς ἀντάμειψιν δὲ ὄλων τούτων τῶν ὑπηρεσιῶν, μοὶ ζητοῦσι μόνον νὰ τοῖς παραχωρήσω μίαν κατάλληλον θέσιν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ πτωχικοῦ μου οἰκήματος ὅπου ν' ἀναπαύωνται ἐν ἡσυχίᾳ, ἐπειδὴ οἱ φίλοι μου αὐτοὶ ἀγαποῦν τὴν σιωπὴν τῆς μοναξίας περισσότερο ἀπὸ τὴν θόρυβον τοῦ κόσμου.

«Ὅστις ἀγαπᾷ τὰ βιβλία, λέγει ὁ Ἰσαὰκ Barrow, δὲν θὰ στερηθῇ ποτε φίλου πιστοῦ, οὐδὲ θὰ εἴπῃ ποτὲ ὅτι δὲν ἔχει πλησίον του σοφὸν σύμβουλον, εὐθυμον σύντροφον καὶ παρήγορον παραστάτην. Ὅστις μελετᾷ, ἀναγινώσκει καὶ σκέπτεται, ἠμπορεῖ νὰ διασκεδάσῃ, μετὰ ἀθρότητα καὶ τέρψιν, ὅπου καὶ ὅπως καὶ ἂν εὐρίσκειται.»

Ὁ δὲ Σούθεϋ, μετὰ κάποιαν μελαγχολίαν ἐκφραζόμενος, λέγει· Διέρχομαι τὰς ἡμέρας μου μαζί με τοὺς νεκρούς. Γύρω μου, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν στρέψω τὰ βλέμματά μου, βλέπω τὰ μεγάλα πνεύματα τῶν παλαιῶν χρόνων. Αὐτοὶ εἶνε οἱ πιστοὶ μου φίλοι, μετὰ τοὺς ὁποίους συνδιαλέγομαι καθημέραν.

Φαντασθῆτε, εἶπεν ἄλλος τις, ὅτι θὰ ἠδύνασθε, κατ' ἀρέσκειαν, νὰ προσκαλέσητε πλησίον σας τὰς σκιὰς τῶν μεγαλητέρων καὶ σοφωτέρων ἀνδρῶν καὶ νὰ τὰς ὑποχρεώσητε νὰ συνομιλήσων μαζί σας περὶ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων ζητημάτων· δὲν θὰ ἦτο τὸ τοιοῦτον ἢ πλέον εὐχάριστος ἀπόλαυσις, ἀνωτέρα πάσης ἄλλης; Αὐτὴν ὅμως τὴν δύναμιν τὴν ἔχουμεν πραγματικῶς μέσα εἰς μίαν καλὴν βιβλιοθήκην. Ἐκεῖ ἠμποροῦμεν νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν Ξενοφῶνα καὶ τὸν Καίσαρα περὶ τῶν ἐκστρατειῶν των, ἐκεῖ ν' ἀκούσωμεν ἀγορευόμενος τὸν Δημοσθένη καὶ τὸν Κικέρωνα, ἐκεῖ ν' ἀναμιχθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀκρατῶν τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἐκεῖ νὰ παρακολουθῶμεν τὰ πειράματα τοῦ Βυλκείδου καὶ τοῦ Νεύτωνος. Εἰς τὰ βιβλία εὐρίσκουμεν τὰς ἐκλεκτοτέρας σκέψεις τῶν ἐπιστημοτέρων ἀνδρῶν, ἐνεδυμένους τὰ λαμπρότερα των φορέματα.

«Τὰ βιβλία, λέγει ὁ Ἱερεμίας Collier, εἶνε ὁ ὁδηγὸς τῶν νέων καὶ ἡ διασκεδασίς τῶν γερόντων. Μᾶς κἀμνον νὰ μὴ βορνωμέθα τὴν μοναξίαν καὶ νὰ μὴ γινώμεθα φορτικοὶ, εἰς τὸν

ἐαυτόν μας. Μᾶς βοηθοῦν νὰ λησμονῶμεν τὴν σκληρότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, κατευνάζουν τὰ πάθη καὶ τὰς λύπας καὶ ἀποκοιμίζουσι τὴν στενοχωρίαν μας. Ὅταν βαρυνθῶμεν τοὺς ζωητικούς, ἠμποροῦμεν ν' ἀποταθῶμεν εἰς τοὺς πεθαμένους, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν οὔτε ἔχθραν οὔτε μίσην οὔτε ὑπεροψίαν οὔτε ὀπισθοβουλίαν εἰς τοὺς λόγους των».

Ὁ Τζῶν Ἐρσελ, διὰ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ πόσον ἡδονὴν ἠμποροῦμεν ἐνίοτε νὰ αἰσθηνθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν βιβλίου, ἔστω καὶ δευτερευούσης ἀξίας, ἀφηγεῖται τὸ ἑξῆς νόστιμον ἀνεκδοτόν.

Εἰς μικρὸν τι χωρίον τῆς Ἀγγλίας ὁ πετλωτὴς εἶχεν ἀγοράσει τὸ γνωστὸν διήγημα τοῦ Ἰσακ Νιούτον, ἢ Παιμέλα ἢ ἡ ἀνταμειφθεῖσα ἀρετὴ, καὶ ἐσυνήθισε, τὴν ἐσπέραν καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀκμῶνος, νὰ τὸ ἀναγινώσκῃ μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκουον πολυαριθμοῦ καὶ προσεκτικῶ ἀκροατηρίου. Τὸ βιβλίον δὲν εἶνε μικρὸν, ὅλοι ὅμως εἶχον τὴν γενναϊότητα νὰ τὸ ἀκροασθῶν μέχρι τέλους, ὅτε, ἐκεῖ ὅπου ἐπέρχεται ἡ εὐτυχὴς μεταβολὴ τῆς τύχης καὶ ὁ ἥρωϊς ἐνώνηται μετὰ τὴν ἡρωίδα καὶ, κατὰ τὴν συνήθειαν, ζοῦν πλέον καὶ οἱ δύο ὁμοῦ εὐτυχεῖς καὶ μακαρισμένοι, τὸσον ἐνεθουσιάσθη τὸ ἀκροατήριον, ὥστε ἐξερράγη εἰς ζωηρὰς ἐπεφυμίας, ὠρμησε καὶ ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου καὶ ἐξεδήλωσε τὴν χαρὰν του διὰ τοὺς εὐτυχεῖς ἐραστὰς διὰ μεγάλης κωδωνοκροσίας.

Ἄ ὦ φίλος τῆς ἀναγνώσεως, λέγει ὁ Leigh Hunt, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σερ Βερτράμ καὶ τῆς στοιχειωμένης Κάμαρας, θὰ αἰσθηνθῆ εὐάρεστον φρικίασιν, κάθε φράσιν τῶν δοκιμῶν τοῦ Baruld θὰ παραδεχθῆ ὀλοφύχως, μετὰ τὸν Γραϊὺ θὰ ταξειδεύσῃ εἰς τὴν ἔρημον, μετὰ τὸν Ρογῆρον de Covedey θ' ἀνταλλάξῃ ἐγκαρδίου χειραφίαις, μετὰ προθυμίαν θὰ ὀρμήσῃ ν' ἀσπασθῆ τὸν ἐφημέριον Ἀδὰμ καὶ ἀντὶ τοῦ πύλου θὰ βίψῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον τὸν Πόντιον, θὰ κάμῃ περιηγήσεις μαζί μετὰ τὸν Μάρκον Πόλον καὶ τὸν Μουγγον Πάρι, θὰ μείνῃ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του μετὰ τὸν Θύμψαν, θὰ φάγῃ τὴν κοινωνίαν μαζί μετὰ τὸν Couley, θὰ εἶνε δραστήριος μετὰ τὸν Hut-ton καὶ θὰ αἰσθηνθῆ συμπάθειαν μετὰ τὸν Gay καὶ τὸν Inchbald· θὰ γελάσῃ μετὰ τὸν Bunce, θὰ εἶνε μελαγχολικὸς, ἐρημος καὶ θὰ βοηθήσῃ τὸν ἐαυτόν του μετὰ τὸν ναυαγὸν θαλασσοπόρον τοῦ Foe (τὸν Ῥοβινσῶνα). — Πολὺ ὀρθῶς εἶπεν ὁ Κερλάυλ ὅτι μία καλὴ συλλογὴ βιβλίων εἶνε ἀληθινὸν Πανεπιστήμιον.

Τὴν σπουδαιότητα τῶν βιβλίων ἔχουν ἐκτιμῆσει καὶ εἰς χώρας ἀκόμη, ὅπου δὲν ἠμποροῦσαμεν νὰ τὸ περιμένωμεν. Οἱ τολμηροὶ Νορμανδοὶ ἐθεώρουν τὰς βούνας, χαρακτῆρας χαρασσομένους ἐπὶ βράχων, ὡς σύμβολα ἔχοντα θαυματουργὸν

δύναμιν. Ὑπάρχει δὲ καὶ μία ἀραβικὴ παροιμία, ἡ ὁποία λέγει ὅτι μία ἡμέρα τοῦ φρονίμου ἀξίζει ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ τρελλοῦ καὶ μία ἄλλη, ἡ ὁποία λέγει ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἐπιστήμης ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων».

Ὁ Κομπρούκιος ὁμολογεῖ ὅτι τὸσον ἐφλέγετο ὑπὸ τοῦ πίθου πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ὥστε ἐλησμώνησε νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖνῃ, τὸσον δ' ἔχαιρε διὰ τὴν ἀπόκτησίν της, ὥστε ἐλησμώνησε τὰς λύπας του καὶ δὲν παρετήρει μάλιστα οὐδὲ ἂν παρήχετο καὶ ἡ ἡλικία του.

Ἐὰν ὅμως οἱ Κινεζοὶ καὶ οἱ Ἀραβες ὠμίλου τοιοῦτοτρόπως, τί πρέπει τότε νὰ εἰπώμεν ἡμεῖς πρὸς ἑκφρασίαν τῆς εὐγνωμοσύνης μας; Ἐγὼ φρονῶ ὅτι δὲν ἐκτιμῶμεν ὅσον πρέπει τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκεν ὁ 19ος αἰὼν. Ἐνίοτε μάλιστα θὰ ἠύχόμην νὰ μὴ εἶχον ζῆσαι τὸσον ἐνωρὶς καὶ νὰ ἠμποροῦσα νὰ βίψω ἐν βλέμμα εἰς τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα θὰ γράφοντο ὕστερον ἀπὸ 100 ἔτη, ἔστω καὶ εἰς μόνον τὰ διδασκτικά.

Διότι καὶ ἑκατὸν ἔτη πρὸ ἡμῶν τὰ βιβλία δὲν ἦσαν μόνον ἀκριβῆ καὶ ὀγκώδη, ἀλλὰ καὶ τὰ ὠρικιότερα ἐξ αὐτῶν δὲν εἶχον ἀκόμη γραφῆ, ὡς τὰ ἔργα τοῦ Σκώτ, τοῦ Τακεραϊῦ, τοῦ Δίκινς, τοῦ Μπουλβερ Λάϋτον, τοῦ Τρολλόπ κτλ. Ἀπὸ τότε ὅμως τὸσον ἐπροώδευσε ἡ ἐπιστήμη καὶ μάλιστα, ἐὰν ἀρκεσθῶ εἰς ἓν καὶ μὴ ὄνομα, χάρις εἰς τὴν μεγαλοφίαν τοῦ Δαρβίνου! Ὁ Ρενάν εἶπεν ὅτι ὁ σημερινὸς αἰὼν εἶνε πολὺ διασκεδαστικὸς, ἐγὼ ὅμως θὰ τὸν ἀπεκάλουν πολὺ σπουδαῖον καὶ ἐνδιαφέροντα καὶ σοβαρὸν, διότι μᾶς ἠνοιξεν ὀρίζοντα ἀπεραντοῦν σοβαρῶν προβλημάτων, ἔχοντα ὅμως περισσότερα θέληγτρα καὶ ὀλιγότερους κινδύνους, παρ' ὅσους εἶχον οἱ ὀλιγότερον ἡμῶν εὐτυχεῖς πρόγονοί μας.

Δωμάτιον χωρὶς βιβλία ὁ Κικέρων τὸ ἀποκαλεῖ σῶμα χωρὶς ψυχὴν. Οὐδόλως ὅμως ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε τις φιλόσοφος διὰ ν' ἀγαπᾷ τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἡ ἀνάγνωσις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε μελέτη. Καθόλου μάλιστα! Ἄ τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ συγκινητικὸν μέρος τῆς φιλολογίας, ἔλεγεν ὁ Φρειδερίκος Χάρισσαν εἰς τὸ λαμπρὸν του ἄρθρον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν βιβλίων, τὸ θεωρῶ ὡς τὸ μᾶλλον ἀναγκαῖον διὰ τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας. «Εἰς τὸν πρόλογον δ' ἑνὸς ποιήματός του ὁ Σῶσερ λέγει: «Δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις ἡ μεγαλειτέρα εὐχαρίστησις εἶνε ν' ἀναγινώσκω καὶ νὰ ἐμπιστεύωμαι τοῖς ἐαυτόν μου εἰς τὰ βιβλία» καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν καρδίαν μου τὸσον τὰ ἀγαπῶ, ὥστε δὲν ἠμπορῶ νὰ τὲ ἀρῆσω χάριν οἰασθῆποτε ἄλλης διασκεδάσεως. Μόνον ὅταν ἔλθῃ ὁ Μάιος καὶ ἀκουσθῆ τὸ κελᾶδμα τῶν πτηνῶν καὶ ἀνθίσουν τὰ ἄνθη, τότε ἀρίνω τὰ βιβλία κατὰ μέρος καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἔχω πρὸς αὐτά».

Ἀμφιβάλλω ὅμως ἐάν, εὐρισκόμενος εἰς τὴν θέσιν μας, θὰ ἦτο τὸσον βέβαιος ὅτι θὰ τὰ ἀπεχωρίζετο μετὰ τὴν προθυμίαν, ἔστω καὶ τὸν Μάιον μῆνα. Ὁ Μακώλεϋ, ὁ ὁποῖος εἶχε πᾶν ὅ, τι ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὁ πλοῦτος, ἡ φήμη, ἡ δόξα, ἡ περιωπὴ καὶ ἡ ἀξία, μόνον εἰς τὰ βιβλία εὐρίσκει τὴν μεγαλειτέραν του εὐτυχίαν. Ἐν τῇ βιογραφίᾳ του ὁ σερ Trevelyan λέγει ὅτι «κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὀμιλῇ περὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Μακώλεϋ πρὸς τὰ μεγάλα πνεύματα τῶν παρελθόντων χρόνων, παρὰ μόνον αὐτὸς ὁ ἴδιος». — «Ὁ ἴδιος μᾶς λέγει πόσον ἀνυπολόγιστον ἦτο τὸ χρέος του πρὸς αὐτά, πῶς τὸν ὠδήγουν εἰς τὴν ἀλήθειαν, πῶς ἐστόλιζον τὸν νοῦν του μετὰ εὐγενεῖς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας, πῶς τοῦ ἐπαραστέκοντο εἰς ὅλας τὰς περιπετείας του, παρήγοροι εἰς τὰς θλίψεις, νοσοκῶμοι ἐν καιρῷ ἀσθενείας, σύντροφοι εἰς τὴν μοναξίαν του, παλαιοὶ φίλοι, οὐδέποτε παρυσιαζόμενοι μετὰ νέον καὶ διάφορον πρόσωπον, οἱ ἴδιοι πάντοτε καὶ εἰς τὸν πλοῦτον καὶ εἰς τὴν ἔνδειαν καὶ εἰς τὴν δόξαν καὶ εἰς τὴν ἀφάνειαν. Ὅσον μετὰ γάλα καὶ ἂν ἦσαν τὰ ἀγαθὰ καὶ αἱ τιμαί, τὰς ὁποίας μετὰ τὴν γραφίδα του ἀπέκτησεν ὁ Μακώλεϋ, ὅσοι τὸν ἐγνώριζον, ἐγνώριζον ἐπίσης πολὺ καλά, ὅτι οἱ τίτλοι καὶ αἱ τιμαί, τὰς ὁποίας ἐπόριζον εἰς αὐτὸν τὰ ἔργα του, ἦσαν ἐντελῶς ἀσήμαντοι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων».

Εἰς τὸ Λονδίνον δὲν ὑπῆρχε συναναστροφὴ, ἡ ὁποία νὰ θεωρηθῆ ἀπὸ τὸν Μακώλεϋ ἀξία νὰ προτιμηθῆ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τοῦ Στέρν, τοῦ Φίλνιγκ, τοῦ Ὁρατίου Βαλπόλ ἢ τοῦ Boswell. Ἡ ἀγάπη τῆς ἀναγνώσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Γιβθων ἐθεώρει πολυτιμότεραν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἰνδιῶν, ὑπῆρξε διὰ τὸν Μακώλεϋ πραγματικῶς τὸ κυριώτερον στοιχεῖον μιᾶς τῶν εὐτυχιστέρων ὑπάρξεων, τῆς ὁποίας τὴν ἱστορίαν ἠξιώθη ποτὲ βιογράφος νὰ περιγράψῃ.

«Ἡ ἱστορία, λέγει ὁ Fuller, μεταμορφώνει τὸν νέον εἰς γέροντα χωρὶς ῥυτίδας καὶ λευκάς τρίχας, τὸν προικίζει δηλαδὴ μετὰ τὴν πείραν τῆς ἡλικίας χωρὶς νὰ τὸν φορτώσῃ μετὰ τὰς ἀδυναμίας, καὶ μετὰ τὰς ἀκαταστασίας της». Τὰ βιβλία μας εἶνε, τῶ ὄντι, τὸσον μαγευτικά, ὥστε πρέπει νὰ προσέχωμεν μήπως χάριν αὐτῶν λησμονήσωμεν τὰ ἄλλα χρέη μας καὶ καλλιεργοῦντες τὸν νοῦν μας μὴ τυχόν παραμελήσωμεν τὸ σῶμα μας.

Εἰς τοὺς φίλους τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἡ σωμαστικὴ φαίνεται πολλάκις ὀχληρὸν χρέος, ὅχι ὀλίγοι δὲ ἐμιμήθησαν, χωρὶς ἀμφιβολίαν, τὴν ὠραίαν μαθητήριαν τοῦ Asham (τὴν λαίδην Ἰωάνναν Γρέϋ), ἡ ὁποία, ἐν ᾧ ἔχουν αἱ σάλπιγγες καὶ ἐγαύριζον οἱ σκύλοι τοῦ κυνηγίου, ἐκάθητο μονήρης ἐντὸς θολωτοῦ δωματίου μετὰ τὰ ὄμματα προσηλωμένα ἐπάνω εἰς τὴν ἀθάνατον ἐκείνην σελίδα, ἡ ὁποία περιγράφει τὴν ἡρε-

μίαν καὶ τὸ θάρρος μετὰ τὸ ὅποιον ὁ Σωκράτης, πρῶτος αὐτὸς μάρτυς τῆς διανοητικῆς ἐλευθερίας, ἔλαβεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ θρηνοῦντος δημίου τοῦ τὸ θανατηφόρον δηλητήριον.

Καὶ ὅμως, κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ μακαρίτου λόρδου Δέρβυ, «ὅσοι τώρα δὲν εὐρίσκουν καιρὸν νὰ γυμνάσουν τὸ σῶμα των, θὰ ἀναγκασθῶν ἀργότερα νὰ εὑρουν καιρὸν νὰ πέσουν ἄρρωστοι».

Τὴν σήμερον τὸσον εὐθηνὰ ἔγιναν τὰ βιβλία, ὥστε ὅλοι ἠμποροῦν νὰ τὰ προμηθευθῶν εὐκόλως, ἐν ᾧ ἄλλοτε τὰ πράγματα εἶχον ἄλλῶς. Καὶ αὐτὸ ἄρα τὸ ἀγαθὸν μᾶς εἶνε πρόσφατον. Τὸ μικρὸν βιβλίον τοῦ κ. Ireland, «Ἐγχειρίδιον τοῦ βιβλιοφίλου», εἰς τὸ ὅποιον, ὡς καὶ πᾶς φίλος τῶν γραμμάτων, χρεωστώ πολλά, μᾶς λέγει ὅτι ὁ συγγραφεὺς του, παιδίον ἀκόμη, τὸσον εἶχε μαγευθῆ ἀπὸ τὴν Φυσικὴν Ἱστορίαν τοῦ Οὐάϊτ, ὥστε διὰ νὰ ἔχῃ ἐν ἀντίτυπον ἐκάθισε καὶ ἀντέγραψεν εἰς χειρόγραφον ὀλόκληρον τὸν τόμον.

Ἡ δὲ Μαρία Λάμπ μετὰ συγκίνησιν ἀναφέρει ἐν μικρὸν καὶ ἐπιμελὲς παιδίον, ἱστάμενον πρὸ τῆς θύρας βιβλιοπωλείου: «Εἶδον, λέγει, ἐν παιδίον μετὰ φλογερὰ βλέμματα ν' ἀνοίγῃ βιβλίον ἐμπροσθεν τοῦ βιβλιοπωλείου καὶ νὰ τὸ ἀναγινώσκῃ μετὰ ὄρεξιν νὰ τὸ καταβροχθίσῃ. Ὁ καταστηματάρχης τὸ βλέπει καὶ τὸν ἀκούω νὰ φωνάζῃ εἰς τὸ παιδίον: — Δι', σὺ παλληκάρη, δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ τὸ βλέπῃς, ἀφοῦ δὲν ἀγοράζεις ποτὲ τίποτε! Τὸ παιδίον ἐπῆρε πάλιν τὸν ὄρομον του, ἐστέναξε καὶ ἠύχθη καλλίτερα νὰ μὴ εἶχε μάθη γράμματα, διότι τότε δὲν θὰ εἶχε καμμίαν ἀνάγκην ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ γεροφιλαργύρου ἐκείνου».

Τοιαῦτα ἀποσπάσματα ἔχουν ἰδιαίτερα θέληγτρα. Τοῦτο ὀφείλεται, νομίζω, ἐν μέρει εἰς τὴν συντομίαν των. Πολλάκις ἀναγνώσται χάνουν μέγα μέρος τῆς ἀπολαύσεως, ἐπειδὴ ἐπιμένουν πολὺ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα. Εἰς μακρινὸν ταξιδίον, μετὰ τὸν σιδηρόδρομον π.χ., πολλοὶ ἄνθρωποι παίρνουν μαζί των ἐν μόνον βιβλίον. Κατὰ συνέπειαν, ἐὰν τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν εἶνε μυθιστόρημα, ἀποκάνουν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἢ τὸ πολὺ μετὰ μίαν. Ἐὰν εἶχον ὅμως μαζί των δύο καὶ τρία διάφορα βιβλία καὶ τὸ ἐν ἑξ αὐτῶν ἦτο διασκεδαστικόν, θὰ ἠμποροῦσαν, μόλις ἠσθάνοντο τὸν κόπον, ν' ἀλλάξουν τὸ βιβλίον καὶ νὰ μεταβαίνουν ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο, ἀνανεώνοντες τὴν ἀπόλαυσιν των διὰ τῆς πικτικίας καὶ οὕτω θὰ διήρχοντο τὰς ὥρας των εὐχαρίστως. Ὁ καθὼς βέβαια, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἰδικὴν του ἀντιληψιν, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ διάφορον γνώμην περὶ τούτου, τῆς ἰδικῆς μου ὅμως πείρας τοιοῦτον τοῦλάχιστον εἶνε τὸ πόρισμα.

Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶμαι σύμφωνος μετὰ

τόν λόρδον εκείνον ὁ ὁποῖος προτιμᾷ τὰ ἀσύρραπτα ἀναγνώσματα ὅσον εὐρύτερον ὅμως εἶνε τὸ ἔδαφος τῆς ἀναγνώσεως, ἄλλο τόσον ἀναγκαῖον εἶνε νὰ γνωρίζωμεν νὰ ὠφελώμεθα ἀπὸ τὰ καλλίτερα βιβλία κάθε εἶδους. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορίζωμεθα εἰς αὐτὰ καὶ μόνον, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀρχίζωμεν ἀπὸ αὐτὰ καὶ νὰ καταλήγωμεν εἰς τὰ ἄλλα. Ὑπάρχουν βέβαια βιβλία, τὰ ὁποῖα χρεωστοῦμεν νὰ ἀναγνώσκωμεν, νὰ σημειώσωμεν, νὰ μανθάνωμεν, νὰ μελετῶμεν καὶ νὰ γνωτεύωμεν καλά. Τὰ τοιαῦτα ὅμως ἀποτελοῦν ἐξαιρέσεις. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, τὰ πολυκριθμότερα, προτιμότερον εἶνε νὰ τ' ἀναγνώσκωμεν γρήγορα καὶ νὰ σταματῶμεν μόνον εἰς τὰς καλλιτέρας σελίδας. Ἐάν, συνεπεία τούτου, μᾶς διαφεύγουν πολλὰ πράγματα, θὰ κερδίσωμεν ἐξ ἄλλου μέρους, ἐπειδὴ διατρέχομεν ἔδαφος εὐρύτερον καὶ πλεονεκτεταμένον. Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καλὸν εἶνε νὰ ἔχωμεν πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ φρόνιμον ἐκεῖνο λόγιον τοῦ λόρδου Brugham, τὸ ὁποῖον σχετίζεται μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ ὁποῖον λέγει. «Πρέπει νὰ μελετῶμεν κατὰ βάθος ἐν θέμα καὶ ὀλίγον ἀπὸ ὅλα τὰ θέματα». Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἠμπορέσωμεν ν' ἀκολουθήσωμεν μετὰ ὠφέλειαν τὴν κλίσην τοῦ πνεύματός μας, ἐπειδὴ γενικός, ἂν ὄχι ἀπόλυτος, νόμος εἶνε ὅτι ὀλίγον μᾶς ὠφελοῦν ἐκεῖνα τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς ἀρέσουν.

Τὴν ἐκλογὴν ὅμως ὁ καθείς πρέπει νὰ τὴν κάμῃ μόνος του. Ἡ ποικιλία εἶνε ἀνεξάντλητος· μία Βιβλιοθήκη δὲν περιέχει μόνον ἀναρίθμητα πλούτη ἐντὸς μικροῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ ἠμπορεῖ, ἐνῶ καθήμεθα πλησίον τῆς, νὰ μᾶς μεταφέρει εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Θὰ περιηγηθῶμεν τὴν οἰκουμένην μαζί μετὰ τὸν πλοίαρχον Κούκ ἢ μετὰ τὸν Δαρβίνον, μετὰ τὸν Κίγκλεϋ ἢ μετὰ τὸν Ῥώτικιν, εἰ ὁποῖοι ἴσω; μᾶς δείξουν καὶ περισσότερα πράγματα παρ' ὅσα θὰ ἠμπορούσαμεν ποτε νὰ παρατηρήσωμεν μόνονι μας.

Καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος δὲν ἔχει σύνορα δι' ἡμᾶς· ὁ Οὐμβόλδος καὶ ὁ Ἐρσχελλος θὰ μᾶς μεταφέρουν μακρὰν εἰς τὰ μυστηριώδη ἐκεῖνα νεφελώματα, πέραν τοῦ ἡλίου καὶ πέραν τῶν ἀστέρων· καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος, καθὼς ὁ χώρος, δὲν θὰ θέσῃ ὄρια πρὸς τῆς διανοίας μας. Ἡ ἱστορία χάνεται εἰς ἀπέραντον ἔκτασιν ὀπισθεν ἡμῶν, ἐνῶ ἡ γεωλογία θὰ μᾶς μεταφέρει ἐτι μακρύτερον, ἑκατομμύρια ἔτη πρὸς τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς πλάσεως τῆς ὕλης. Κάνεις δὲν μᾶς περιορίζει εἰς ἐν καὶ μόνον εἶδος σκέψεων, διότι εἰς τὴν Βιβλιοθήκην μας ἔχομεν τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, εἰ ὁποῖοι θὰ μᾶς μεταφέρουν εἰς σφαῖραν πλήρη ἀπολαύσεων διανοητικῶν, ἂν καὶ ἀπαιτοῦσαν ποῖαν τινα προγύμνασιν τοῦ πνεύματός μας. Ἐκεῖνος ποῦ κατέχει τὸ χρυσοῦν κλειδίον, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει τὴν σιωπη-

λὴν θύραν τῆς Βιβλιοθήκης, αὐτὸς θὰ ἠμπορέσῃ καὶ νὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὴν ἐνθάρρυνσιν, τὴν παρηγορίαν, τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἡσυχίαν.

Ἐάν λοιπὸν κάμωμεν καλὴν χρῆσιν τῆς βιβλιοθήκης, θὰ κατορθώσωμεν νὰ τὴν μεταμορφώσωμεν εἰς ἀληθινὸν ἐπίγειον παράδεισον, εἰς κήπον τῆς Ἐδέμ, χωρὶς μάλιστα κάμμιναν ἀπαγόρευσιν ἢ περιορισμὸν, ἐπειδὴ ὅλα μᾶς εἶνε ἀνοικτά, ὅλα εἰς τὴν διάθεσίν μας καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως, χάριν τοῦ ὁποῖου, καθὼς λέγουν, ἡ προμηθεὺς ἡμῶν ἐθυσίασε τὰς ἀπολαύσεις τοῦ παραδείσου.

Ἐδῶ ἠμποροῦμεν ν' ἀναγνώσωμεν τὰς σπουδαιότερας ἱστορίας, τὰς πλέον περιπετειώδεις περιηγήσεις καὶ συμβάντα, τὰ ὠραιότερα ποιήματα, ἐδῶ ἠμποροῦμεν νὰ συναναστραφῶμεν μετὰ τοὺς πολιτικούς ἀνδρας, ποιητὰς καὶ τοὺς σοβαρωτέρους φιλοσόφους ὅλων τῶν αἰώνων, νὰ ὠφελθῶμεν ἀπὸ τὰς ἰδέας τῶν μεγαλειτέρων ἰδεολόγων καὶ νὰ ἐντυπῶσιν εἰς τὰ ὕψιστα δημιουργήματα τῆς ἀνθρωπίνης μεγαλοφυΐας

(Ἐπεται συνέχεια)

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος Γκαγέ ἐνεργεῖ ἀπὸ πέρυσι σπουδαιοτάτας ἀνασκαφὰς εἰς τὴν Αἴγυπτον. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὐταὶ ἔφεραν εἰς φῶς εὐρήματα σπανίας ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, τὰ πρῶτα δ' ἐξ αὐτῶν ἐξέθηκα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ διήγειρε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἐπιτυχία αὐτὴ ἐνεθάρρυνε τὸν Γάλλον ἀρχαιολόγον καὶ ἐξερευνητὴν, ὅστις μεταβὰς ἐκ νέου εἰς Αἴγυπτον προέβη εἰς ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν του, πρὸ τινων δὲ ἡμερῶν ἤνοιξε καὶ ἡ ἐφετινὴ ἐκθεσις τῶν εὐρημάτων τούτων.

Αἱ ἀνασκαφαὶ γίνονται εἰς τὰς νεκροπόλεις τοῦ ὄρους τῆς Ἀντινόης, παρὰ τὸν ἄνω Νεῖλον. Ἡ Ἀντινόη, ἐρείπια τῶρα, ἦτο ἡ πόλις, τὴν ὁποίαν ἐκτίσεν ὁ Ῥωμαῖος αυτοκράτωρ Ἀδριανὸς πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀντινόου καὶ θεοειδοῦς εὐνοουμένου του νεανίσκου. Κατ' ἀρχὰς αἱ ἐργασίαι αὐταὶ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου ἦσαν δυσχερέσταται. Ἐκτελοῦνται ἐν μέσῳ τῆς ἀπεράντου ἀμμόδους ἐρήμου, κατ' ἀρχὰς δὲ ὑπῆρξαν λίαν ἀτυχεῖς, καὶ μόνον χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν πεποιθήσιν τοῦ Γκαγέ, καὶ κατόπιν ἀκαταπαύστων βυθιμετρήσεων εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐρήμου κατώρθωσεν οὗτος ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς ἱστορικούς τάφους, τοὺς ὁποῖους ἐζητεῖ.

Τὰ πτώματα, αἱ μουμιαί, αἱ ἐνδυμασίαι καὶ

τὰ κτέραι, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκτεθειμένα καταλαμβάνουν ἐν ὅλῳ εἰκοσιοκτῶ προθήκας.

Τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὅλων τῶν ἐφετινῶν τούτων ἐκθεμάτων, περὶ τὸ ὁποῖον συγκεντροῦται ὁ περισσότερος θαυμασμός, εἶναι ἡ μουμία τῆς Λευκούνης, Ἑλληνίδος γυναικὸς προσηλυτισθείσης εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν λατρείαν τῆς Ἰσιδος.

Τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς αὐτῆς ὡς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, διατηρεῖται θαυμασίως. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἀπολύτου ξηρασίας τῶν αἰγυπτιακῶν νεκροπόλεων, ὑπὸ τὴν ἄμμον, καὶ ἐκ τῶν τελείων ταριχευτικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μετήρχοντο οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς διατήρησιν τῶν νεκρῶν των. Δύο εἶδη ἐνταφιάσεων προκύπτουν ἐκ τῶν εὐρημάτων τούτων. Κατὰ τὸ ἐν, τὰ μὴ βαλσμομαμένα σώματα ἐβυθίζοντο ἐντὸς ἀσφάλτου, κατὰ τὸ δὲ ἐφασκίζοντο δι' ἐνδυμάτων. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσηιν, φύλλα χρυσοῦ ἐφηρμόζοντο ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν παρειῶν, τῶν ἀντιβραχιῶν, τῶν χειρῶν, τῶν γονάτων τῶν ποδῶν, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν βυθίων καὶ τοῦ στόματος τοῦ νεκροῦ. Οὕτω παρασκευαζόμενον τὸ σῶμα περιετυλίσκετο δι' ὄθων καὶ περιηλείετο διὰ στρώματος ἀσφάλτου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου πάλιν διεσταύρωνον ὄθονια, ἅτινα διὰ τῆς συγκολλησεῖς των ἐσχημάτιζον ἐν εἶδος στερεωτάτου χαρτοδεσίματος. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν αἱ «λευκαὶ μουμιαί» ἐθάπτοντο εἰς τοὺς κτιστοὺς τάφους μετὰ τὰ ἐνδύματά των.

Ὁ τάφος τῆς Λευκούνης ἀποκαλύπτει πολυτίμους γνώσεις περὶ τῆς λατρείας τῆς Ἰσιδος. Τὸ σῶμα τοῦτο, εὐρεθὲν εἰς κενοτάφιον, πρὸ τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει διάδρομος καὶ ἐν δωμάτιον, τοῦ ὁποῖου οἱ τοῖχοι καλύπτονται ὑπὸ ζωγραφιῶν καὶ ἐπιγραφῶν, δὲν ἦτο περιτετυλιγμένον, εἰμὴ μόνον ὑπὸ ἐνὸς σαβάνου, κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν τρόπον. Ἡ μουμία φέρει μαλλίνην ἐσθῆτα χρωματὸς φαιοκιτρίνου καὶ πέπλον ἐξ ἀμαυροῦ ἐρυθροῦ μαλλίνου ὑφάσματος μετὰ κιτρίνας βυθιώσεις. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκτίθεται.

Ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς αὐτῆς περισφίγγεται ἐντὸς ἐνὸς στεφάνου ἐκ φύλλων, τὸ δὲ πρόσωπον φαίνεται ὡς νὰ φωτίζεται ὑπὸ ὀφθαλμῶν ἀλλοκότων ἐπιχρῶσαν καὶ ὡς ἐγκεκολλημένων εἰς τὰς κόγχας.

Πλησίον τοῦ σώματος ὑπάρχουν καταλλήλως τοποθετημένα μικρὰ εἰδῶλα, ὅλα σχετικὰ μετὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἰσιδος.

Πλησίον τῆς θαυμασίας αὐτῆς μουμίας τῆς Λευκούνης ἐκτίθεται ὁ νεκρὸς μιᾶς Βυζαντινῆς κυρίας τεθαμμένης ἐντὸς σαβάνου κεντημένου καὶ φερούσης πέδιλα δερμάτος χρυσοποικίλτου.

Καὶ ἄλλοι νεκροὶ μεγίστης ἀξίας ἐκτίθενται ἐπίσης, οἷον· ὁ νεκρὸς ἐνὸς βυζαντινοῦ ἰππέως, φέροντος ὑψηλὰ ὑποδήματα καὶ χιτῶνα διαποικίλτον, ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους του ἐν μεταλλίον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀνητημένον δι' ἐρυθρᾶς ταινίας

μαλλίνης· ὁ νεκρὸς ἐνὸς Ῥωμαίου ἑκατοντάρχου καὶ μιᾶς ἀωνύμου φορούσης ἐσθῆτα κιτρίνην, μάλλινον πέπλον κυανοῦν μετὰ χρυσοῦς καὶ ὑπὸ τὸ φέρετρόν τῆς φερούσης τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ Μαρία ἐγέννησε τὸν Χριστόν».

Τέλος, ἐκτὸς τῶν μουμιῶν, πλεῖστα ἄλλα εὐρήματα κινοῦν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργειαν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην αὐτὴν ἐκθεσιν.

Μία κεφαλὴ ἀσκητοῦ, ἡ ὁποία, μετὰ τὴν πυρρόξανθον κόμην τῆς καὶ τὸν μακρὸν ξανθὸν τῆς πώγωνα ὁμοιάζει καταπληκτικῶς μετὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰι μουμιαί ἐνδεδυμένοι, ἐν σάβανον στολισμένον μετὰ κεντημένα περιστέρια, ἀμνοὺς καὶ ἄλλα σύμβολα τῶν πρώτων χριστιανῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τὸ κατωτέρω ἀστεῖον ἐπεισόδιον συνέβη εἰς τὸν Καναδᾶν. Μικρὰς κωμοπόλεως ὁ ἀρτοποιὸς ἠγόραζε τὸ βούτυρον τοῦ ἀπὸ τινος ἐκεῖ πλησίον ἀγορεύον. Πικρῆθησεν ὅμως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὅτι τὸ βούτυρον δὲν εἶχε τὸ συμπεφωνημένον βᾶρος, καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἐξηκολούθει, ὁ ἀρτοποιὸς ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν ἐνήγαγεν εἰς δίκην τὸν πωλητὴν τοῦ βουτύρου.

Ὁ δικαστὴς ἐρωτᾷ τὸν ἐναγόμενον.

— Ἐχεις ζυγαριάν;

— Ναί, κύριε δικαστά.

— Ἐχεις καὶ σταθμά;

— Ὁχι, κύριε δικαστά.

— Πῶς λοιπὸν ζυγίζεις τὸ βούτυρον;

— Ἀπλοῦστατα. Ἀπότου δίδω βούτυρον εἰς τὸν ἀρτοποιὸν, ἀγοράζω καὶ ἐγὼ ἄρτους ἀπὸ αὐτοῦ καὶ μεταχειρίζομαι μάλιστα τὸν ἄρτον τῆς μιᾶς λίτρας ἀντὶ σταθμῶν διὰ νὰ ζυγίσω τὸ βούτυρον. Ὡστε, ἂν τὸ βᾶρος τοῦ βουτύρου εἶναι ἐλλειπές, τὸ σφάλμα εἶναι τοῦ ἀρτοποιοῦ καὶ οὐχὶ ἰδικόν μου.

Μετὰ ἄλλας λέξεις ὁ ἀρτοποιὸς ἔκλεπτεν εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὸν ἑαυτὸν του.

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Εὐάρεστος τῷ Θεῷ ὑπάρχει μόνη ἢ μετὰ κρίσεως ἐλεημοσύνη· γέννημα δὲ φιλοφροσύνης εἰκότως ὑπολαμβάνεται οὐχὶ τὸ πρᾶξιν καὶ ἀξάνειν τὴν πτωχείαν διὰ τῆς ἀργίας, ἀλλὰ τὸ αἶρειν ἐκ τοῦ μέσου αὐτὰ τῆς πτωχείας τὰ αἷτια.

Κοραῖς

Οἱ ἀληθῶς καλοὶ τρόποι ἔχουσιν ὡς βάσιν τὴν ἀβροφροσύνην, τὴν εὐμένειαν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν· διότι ὁ φερόμενος εὐγενῶς δὲν παύει ὄν εἰλικρινῆς.

Σμαίλα.

Ὁ ἀνοίγων ἐν σχολείον κλείει μίαν φυλακὴν ὀργῆς.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο Κροϋγερ αίγοβοσκός.

Ο γηραιός Πρόεδρος Κροϋγερ, περί του οποίου τόσος λόγος γίνεται εσχάτως, έχρημάτισεν ἐν τῇ νεότητί του φύλαξ προβάτων ἢ ἄλλων κτηνῶν, καὶ πάντοτε εὐχαρίστως ἔκαμνε μείαν τῆς πρώτης του ταύτης ταπεινῆς θέσεως.

Μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν προτέραν προεδρείαν του, ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν ἐνὸς Ἄγγλου δοκῆ, ὅστις παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν δι' ἐνὸς τῶν ὑπουργῶν τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος.

Ο Κροϋγερ ὅστις ἀείποτε εἶχεν ἐκδηλώσει τὴν μεγαλητέραν περιφρόνησιν πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ Σαϊτσπέρου, δὲν ἠθέλησεν οὔτε τώρα νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς καὶ ἡ συνδιάλεξις διεξήγετο διὰ μεσολαβήσεως τοῦ ὑπουργοῦ, ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς διερμηνεύς.

— Εἶπέτε εἰς τὸν κύριον Πρόεδρον, εἶπεν ὁ Ἄγγλος δοῦξ, ὅτι εἶμαι μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.

Ο Κροϋγερ ἐκλινεν ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν, ἐρρούφηξε μιά δυνατὴ τραβηξιά ἀπὸ τὴν πίπα του, καὶ ἐγόγγυσεν ὑποκῶφως ἐν εἶδει χαιρετισμοῦ.

— Εἶπέτε του, προσέθηκεν ὁ Ἄγγλος ἐκπληκτος διὰ τὴν ἀλλόκοτον αὐτὴν ὑποδοχὴν, ὅτι εἶμαι εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων δοκῶν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας.

Ἐντὶ πάσης ἀπαντήσεως ὁ Κροϋγερ ἔκαμε πάλιν μίαν ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν τῆς κεφαλῆς, μίαν νέαν τραβηξιά τῆς πίπας του καὶ ἕνα νέον γρυλισμόν.

— Εἶπέτε του, εἶπεν ὁ δοῦξ ἔτι μᾶλλον ἐκπληκτος, ὅτι ἐχρημάτισα ἀντιβασιλεύς.

— Εἶπέτε εἰς αὐτὸν τὸν Ἄγγλον, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Κροϋγερ, ἀποφασίσας νὰ διαρρήξῃ τὴν σιγὴν, ὅτι ἐγὼ ἐχρημάτισα αἰγοβοσκός.

Αἰγύπτιας γίγας.

Ἄφικετο πρό τινας εἰς Μασσαλίαν ἐξ Ἀλεξανδρείας γίγας ἔχων ἀνάστημα δύο μέτρων καὶ 32 ἑκατοστῶν. Εἶνε ἄραψ γεννηθεὶς πλησίον τοῦ Καῖρου ἡλικίας 27 ἐτῶν. Ρωμάλιος, ἀλλ' ἰσχυρός, ἔχει πολλὴν δύναμιν μυῶνων καὶ ὑγείαν ἐξαιρετικόν. Ὄταν ὑψώσῃ τὴν χεῖρα πρὸς τὰ ἄνω, τὸ ὅλον ὑψὸς του ἀνέρχεται εἰς 3 μέτρα καὶ 2 ἑκατοστά. Ὁ δεξιὸς τῆς χειρὸς του ἔχει μήκος 13 ἑκατοστομέτρων, ὁ δὲ μέσος 14 1)2 ἑκατοστομέτρων. Ὁ γίγας αὗτος ἀνήκει εἰς οἰκογένειαν γιγάντων. Ὁ πατὴρ του ζῶν ἐτι ἔχει ἀνάστημα 2 μέτρων καὶ 4 ἑκατοστῶν, ἡ δὲ μήτηρ του 1,96 καὶ ἡ σύζυγός του 1,85. Ὁ υἱὸς του πενταετής μόλις ἔχει ἤδη ἀνάστημα ἐνὸς μέτρου

καὶ 25 ἑκατοστῶν καὶ βάρος 37 χιλιογράμμων. Ὁ ἄραψ γίγας ταξειδεύσας ἀπὸ Ἀλεξανδρείας μέχρι Μασσαλίας εἰς δευτέραν θέσιν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατακλιθῇ εἰς κλῖνα ἐκ τῶν κοιτωνίσκων τοῦ πλοίου καὶ ἐδέησε νὰ στρωθῇ ἀνάλογος εἰς τὸ ἀνάστημά του κλῖνη ἐντὸς τῆς αἰθούσης.

Ἐν ἀνέκδοτον τοῦ Δισραέλη.

Τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον περὶ τοῦ περιωνύμου Ἄγγλου πολιτευτοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ γνωστοῦ μᾶλλον ὑπὸ τὸ ὄνομα Δισραέλης ἀνέγραψαν εσχάτως αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες.

Ὁ Δισραέλης εἶχε νευμφευθῆ γυναῖκα κατὰ δεκαπέντη ἔτη μεγαλειτέραν αὐτοῦ καὶ διέμεινεν εἰς αὐτὴν πιστὸς καθ' ὅλην τὴν ζωὴν του. Ἐλάμβανε καθ' ἐκάστην ἐπιστολὰς ἐκ μέρους γυναικῶν ὠραίων καὶ πλουσιῶν, ἀλλὰ τὰς παρέδιδεν εἰς τὸν γραμματέα του καὶ αὐδέποτε ἀπῆντα. Μεταξὺ αὐτῶν ὅμως, αἱ ὁποῖαι εἶχον χαρακτῆρα αἰσθηματικόν, ἐλάμβανε συχνὰ τὰς ἐπιστολὰς μιᾶς κυρίας, ἥτις τῷ ἔγραφεν ὅτι παρηκολούθει μετ' ἐνδιαφέροντος τὸ πολιτικόν του στάδιον καὶ τοῦ ἐζήτηι μίαν συνέντευξιν. Ὁ Δισραέλης ἐκώφευε κατὰ τὴν συνήθειάν του. Ἡ ἄγνωστος ἀπετάθη τότε εἰς τὴν κυρίαν Δισραέλη, ἥτις τὴν ἐδέχθη καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶπεν ὅτι ἦτο Ἰσραηλίτις καὶ διὰ τοῦτο ἔτρεφε τόσον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ὁμοεθνή της Ἄγγλον πολιτικόν, ὥστε ἐπέθυμει νὰ τῷ κληροδοτήσῃ τὴν περιουσίαν της αὔσα γραῖα καὶ ἄτεκνος. Μετὰ τινα καιρὸν ὁ Δισραέλης, ὅστις ἐθεώρησε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὡς ἀστείότητα, ἔλαβεν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐλησημόνησεν εἰς τὸ θυλάκιόν του. Ἀνοίξας δὲ αὐτὴν ἐπὶ τέλους εὔρεν ἐντὸς τοῦ φακέλλου ἐπιταγὴν δέκα χιλιάδων λιρῶν προερχομένην ἀπὸ τῆς γραίας Ἰσραηλίτιδος. Ἐδέχθη τὸ δῶρον καὶ ἐπεσκέφθη μάλιστα τὴν δωρήτριαν, ἥτις τῷ ἔδειξε τὴν διαθήκην, δι' ἧς ἐκληροδοῦται εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν περιουσίαν της. Μετὰ τὸν θάνατόν της ὁ Ἄγγλος πολιτικός, ὅστις ποτὲ δὲν ἦτο πλούσιος, εὐρέθη τότε τὸ πρῶτον ἐπὶ ζωῆς εἰς οἰκονομικὴν θέσιν ἄνετον, διότι ἐκληρονόμησε μίαν ὠραίαν οἰκίαν, πολλὰ κοσμήματα καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας λίρας.

Καθαρισμοὶ μαρμάρου

Ἀπὸ τὸ Δελτίον τῆς Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας παραλαβάνομεν τὴν ἐξῆς συναγῆν διὰ τὸν καθαρισμὸν μαρμάρου; Λαμβάνομεν δύο μέρη αἰττανθρακικοῦ Νατρίου, ἐν μέρος κρητίδος (κιμωλίας) λειοτριμμένης. Τὸ ὅλον κοπανίζεται καὶ προστίθεται τόσον ὕδωρ ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ σχηματισθῇ ὑδαρὴς πολτός. Τρίβετε διὰ τοῦ πολτοῦ τούτου ἰσχυρῶς τὸ μάρμαρον καὶ μετὰ ταῦτα πλύνετε μετ' ὕδατος.

